

Augustas Kišonas
Studentas, 20 m.

Liepos 17 diena (23:00)

Rašau skrisdamas lėktuvu į Astaną. Nors iki kelionės tikslo liko dar keturios valandos, man vis dar sunku įsivaizduoti save Kazachstane. Dėl to jaučiuosi neramiai, kadangi šiandienos mūsų ekspedicijos išlydėjimas buvo jautrus. Gali skambėti labai dramatiškai, bet pamačius visą tą minią, kuri atvyko į stotį išlydėti, buvo keistai gera. Gera, nes tie žmonės tiki mumis, keista – nes bijau nepateisinti jų vilčių. Tokioje situacijoje, tu iš tiesų matai, kad į misiją vyksta ne šešiolika žmonių, o visa Lietuva (ir tu neši atsakomybę už tuos žmones, kurie liko Lietuvoje).

Gera. Labai gera, nes išlydėti atvyko ir draugai iš bandomojo žygio (taip, galiu sakyti draugai, nors, tiesą sakant, negalėčiau pasakyti jų vardų nesuklydęs). Mes nebendravome labai daug žygio metu, net nebuvome vienas kito matę, tik dainavom. Tai, kad žmogus aukoja savo laiką, atspausdina dainyną su mūsų „choro“ pavadinimu ir atvyksta tavęs išlydėti, man yra nepaprasta. Nuostabu, jog žmogus pats nevykdamas, daro daug dalykų, kurie padės vykstantiems, juos motyvuos / linksmins. Tada tu suvoki, koks žmogus gali būti nesavanaudis ir kaip stipriai tiki pačia projekto idėja. Jam svarbu, kad, jei ir važiuoja ne jis, darbas vis tiek bus atliktas ir mes vienaip ar kitaip keliausime geresnės Lietuvos link. Ačiū!

Labai labai keistas jausmas matyti didžiavimąsi tėvų veiduose, girdėti aibę komplimentų, sulaukti tiek visuomenės dėmesio. Jaučiuosi lyg pasiėmęs paskolą ir nusipirkęs gražų žaisliuką, kurį visi giria. Tik aš tų pinigų neužsidirbau, todėl nėra, ko girti mano žaisliuko. Be to, paskolą teks tuoj pradėti atidavinėti – vėl neramu, kaip seksis tai daryti.

Pradžioje buvo truputį nerimo dėl komandos – jie nuostabūs žmonės, bet bijojau truputėlį likti nuošaly, tačiau šią minutę esu ramus ir labai džiaugiuosi, kad jie vyksta kartu su manimi.

Nežinau kodėl, bet noriu prisiminti šią sceną. Vakar žiūrėjau filmą „Tarp pilkų debesų“ ir ta vieta, kai staiga pajuda vagonas iš geležinkelio stoties ir visi jame esantys tremtiniai pradeda giedoti himną, buvo labai jautri ir graži. Noriu, kad tokios akimirkos būtų mūsų tautos veidas.

Liepos 18 diena (12:00)

Šiandien atvykom į Kazachstaną. Buvo labai ilga diena su daug miego.

06:00-08:00 – atvykimas ir pusryčiai.

10:00-11:00 – Alžyras. Buvo labai sunku klausyti gidės, nes galėjome miegoti atsistoję ir atsimerkę. Pati vieta sutvarkyta labai gerai, bet kaip Arnoldas sakė, tokių vietų yra tik keletas, o kapinės nyksta be jokių ženklų. Keistas miestas, nes nėra jokio pastovumo, jokio numatyto scenarijaus, kaip kas turėtų būti.

13:00-18:00 – Astanos kapinės. Man yra nesuvokiama, kad tai tikrai gali būti kapinės. Jos ne tik kad yra apleistos, bet ir be laidojimo sistemos (eini pagal kapų eilę ir esi priverstas apsisukti, nes tiesiog negali praeiti toliau).

Labai džiaugiuosi komanda, kad po tokios sunkios kelionės šiandien dirbome iš visų jėgų ir radome penkis lietuvių kapus. Esu laimingas, bet labai pavargęs, be to, pas mane kuprinėje baisi sumaištis, kuri mane erzina, bet ryt tikiuosi atsikelti energingas ir spėti susitvarkyti savo mantą. Labanakt.

Liepos 19 diena (00:30)

Dabar jaučiuosi labai labai laimingas ir sunku apibūdinti, kodėl. Atrodo, kadįdedame labai daug jėgų, bet realaus, apčiuopiamo darbo rezultato, kuriuo galėčiau džiaugtis, nėra. Darome daug, bet kažką konkrečiau man yra sunku įvardinti. Kad ir kaip bebūtų, manau, jog norint daryti didelius darbus, reikia padaryti elementarių, neapčiuopiamų bei kitų nelabai matomų dalykų, kurie taip pat reikalauja laiko ir pastangų.

Šiuo metu esu labai laimingas dėl mane supančių žmonių. Jaučiuosi esantis šios šeimos narys. „Misija Sibiras“ nėra apie kapų tvarkymą, bet apie žmones. Žmones, kurie jaučia meilę Lietuvai, išvyksta svetur ją subrandinti ir grįžę ta šviesa dalijasi su visa tėvyne.

Liepos 20 diena (23:30)

Buvo varginanti, produktyvi bei su labai stipria pabaiga diena. Buvome ir kasykloje, ir miestelyje, kur gimė Kazachstano Prezidentas, ir su Kazachstano lietuviu buvome susitikę, bet svarbiausia – Jurgio prašymu surastas kapas (dar grįšiu prie to). Šiandien truputį išsiskyrė nuomonės, nes vieni norėjo grįžti ir dirbti su kryžiumi, o kiti – aplankyti kapines ir ieškoti lietuvių kapų.

Ieškojome Jurgio dukros kapo pagal nuotrauką. Sekėsi sunkiai, komanda buvo truputį irzli, nesutarė dėl kelių smulkmenų, tačiau, kai Egidijus jį rado, viskas pasikeitė. Surastas kapas buvo apčiuopiamas ir be galo saldus darbo vaisius. Buvome labai laimingi, kai jį radome, pradėjome jį tvarkyti, vaizdas tik gražėjo, buvo gera, džiaugėmės gražiu vakaru, nežinau, ar iš tiesų buvo ramu ir tylu, bet net pati aplinka buvo magiška. Tada atėjo akimirka, kai paskambinome Jurgiui. Išgirdome nuostabą, vėliau ir susigraudinimą. Patiems taip pat nesisekė sulaukyti ašarų. Tokie momentai atskleidžia, kokia mūsų veikla yra svarbi Lietuvoje esantiems tautiečiams. Regint tokius rezultatus, motyvacija tampa milžiniška ir skatina judėti tolyn.

Kazachstano lietuvis Dimitrijus papasakojo istoriją apie savo senelį, kuri man yra protu nesuvokiama. Tu nuolatos girdi faktus apie tremtį, lagerius, jų siaubus ir tavęs tai kažkaip pradeda nebestebinti. Tu suvoki, kad tai yra be galo sunku ir nežmoniška, bet prie to pripranti. Dimitrijaus senelis, kai buvo ištremtas, čia neturėjo nieko, todėl jo pirmoji gyvenamoji vieta buvo duobė. Jis su šeima išsikasė duobę ir joje gyveno, stogas buvo

padarytas iš lentų. Žiemos metu prisnigus, žmonės virš jų vaikščiojo, o norint išeiti į lauką tekdavo iš apačios pradaužti ledus (detalių neklauskite).

Po kiek laiko, jie sugalvojo iš molio pasistatyti jurta. Molį duobėje reikėdavo mindyti kojomis ir tai darė jo vaikai – tai buvo be galo sunkus ir alinantis darbas šaltyje ir drėgmėje. Negalėdamas to matyti, senelis (jis buvo tik su viena koja) savo amputuota koja pasiremdavo į duobės kraštą, o sveikąją koja minkydavo molį duobėje. Po tokio darbo visas duobės kraštas būdavo raudonas nuo kraujo. Po tokių istorijų iš naujo pažvelgi į okupacijos siaubus, taip pat permąstai savo gyvenimą ir tai, ką tu turi.

Liepos 21 diena (01:00)

Jaučiuosi gana kaltas dėl to, kad su Egidijumi nusipirkome tortą. Ačiū, Duman, už ledus. Geriausias vairuotojas!

Šiandien Paulius rado kapą, kurio vaizdas, manau, man įstrigs ilgam. Tai buvo senas, lietuviškomis raidėmis, labai gerai išsilaikęs, bet gamtos pasiglemžtas kapas. Jį išvalius ir sutvarkius, norėjosi tik sėdėti ir džiaugtis visu vidumi. Gamtos prieglobstis, saulės spinduliai, krentantys ant Lietuvos vėliavos spalvomis išmargintos juostelės, kuri puošia paminklą. Viduje buvo taip gera, taip ramu, visu savo vidumi buvau ten. Po to, eidamas per kapines, aš buvau be galo laimingas ir užtikrintas savo buvimu šioje misijoje. Neklausk, kodėl.

Einu dirbti prie koplytstulpio. Iki!

Liepos 22 diena (rašau 23 dieną)

Tik dabar suvokiau, jog vakar buvo mano brolio gimtadienis. Atvykęs čia pradedi nebesiorientuoti, kokia dabar diena, nes fiziškai visada esi sukuryje kažkokios veiklos, o jei nesi, tai visos mintys sukasi apie tas veiklas. Dėl to laikas čia taip skrenda. Grįžęs pasveikinsiu brolių (nupirksiu ką nors iš čia).

Vakar buvo stiprių, teigiamų emocijų kupina diena, nes pastatėme koplytstulpį ir Bronislovo pagamintą surenkamąjį kryžių. Pirmąjį koplytstulpį statėme kapinėse, kur pažymėta, jog yra memorialas (Prostornoje). Kylantis stogastulpis – nuostabus vaizdas, nes matai realų savo rankų darbo vaisių. Statėme gana atokiame kaimelyje. Buvo įdomu matyti Kazachstano periferiją, kur žmonės gyvena neturėdami brangių daiktų, bet vis tiek džiaugiasi gyvenimu. Tuo momentu greitai perverti dalykus savo viduje ir supranti, kad laimei susikurti nereikia didelių pinigų. Mačiau du mažus berniukus, kurie žaidė bei vėliau priėjo pabendrauti su mumis. Žiūrėjau į juos su plačia šypsena ir džiaugiausi, jog jų vaikystė yra būtent tokia – buvimas lauke ir darymas to, ką tavo vaizduotė geba išrasti.

Vakaras po Bronislovo kryžiaus pastatymo buvo nuostabus ir jaučiau, jog nėra kitos vietos pasaulyje, kur norėčiau būti labiau. Kryžiaus statymas vyko Karabasotrauminių stotyje, kur prasidėjo kiekvieno politinio kalinio kančios istorija Kazachstane. Esu labai laimingas, jog mes įamžinome ir pagerbėme šią vietą.

Liepos 23 diena

Mane nervina dvi traukinyje besijuokiančios ir nesąmones garsiai kalbančios damos. Gailiuosi, kad nemoku rusiškai, nes turėtume rimtą pokalbį. Šiandien man buvo labai sunki diena. Vėl miegojau apie keturias ar penkias valandas ir ryte buvau išsekęs. Nebuvo nuotaikos, sunkiai sekėsi vykdyti paiešką kapinėse. Manau, kad kaltas nuovargis. Mano dienotvarkė:

- Rytas – beveik nefunkcionuoju;
- Pietūs – filmuoju vaizdą akimis;
- Vakaras – esu pats laimingiausias žmogus pasaulyje.

Dėl nuovargio visad nusmingu įsėdęs į autobusiuką. Dėl tokio snaudimo jaučiuosilabai „dužęs“, galva neveikia, sukasi, jėgų taip pat nėra. Atsibundi trenkęs galvą į langą, Egį arba nuo didelio karščio. Tai labai išsekina.

Pastatėme dar vieną koplytstulpį – Dolinkos lagerio kapinėse. Jaučiausi truputį nuošalyje, nes visi dirbo tam tikrus darbus, į kuriuos man buvo sudėtinga įsilieti. Aš noriu, bet kažkaip ne visada pasiseka. Dėl to retkarčiais pasijaučiu nevisavertis komandos narys, mažiau reikalingas (retai, bet būna). Kai nedarai to, jautiesi kaltas, kad nepateisini žmonių vilčių ir kad gali juos nuvilti.

Dabar važiuoju traukiniu į Ekibastūzą. Kai važiovome dar į stovyklą, dainavome „Kelelis tolimas“. Tai galėjo girdėti ir Lietuva, nes buvo bomba. Paliekant stovyklą, atėjo supratimas, kad:

- Paliekame vietą, kuri mums buvo tapusi tikrais namais;
- Suvoki, kiek daug praėjo ekspedicijos laiko ir kiek mažai joliko. Liūdna, nes, rodos, čia galėtum daryti ir daryti dalykus, be to, prisiriši prie žmonių, kurie yra šalia tavęs. Nesinori, kad visa tai baigtųsi, nes po visko liks tik gražūs prisiminimai.

Liepos 24 diena

Pagaliau kelionėje pavyko pamiegoti apie šešias ar septynias valandas, todėl ryte buvau labai gyvas. Pats Ekibastūzo miestas įdomus, atrodo lyg Lietuva, ką tik atgavusi nepriklausomybę (apie 1990-1994 metus). Lyg aš atsiminčiau. Gyvename labai gerai, su visais patogumais (nakvojame „Draugystės namuose“). Gavome lietaus, kiaurai permirkome, bet esame laimingi.

Jau atėjo supratimas, kad čia liko tik kelios dienos.

Liūdna, kad šis nuotykis ir jame patirti dalykai yra vienetiniai, daugiau tokių nebus. Dėl to jie įgyja ypatingą reikšmę. Tiesą sakant, niekad nemaniau, kad koks nors projektas paveiks mane taip stipriai, kad taip į jį įsikabinsiu. Jaučiuosi labai dėkingas visam pasauliui, kad esu čia.

Noriu palinkėti, kad mūsų komandos užmegzti santykiai, sutarti dalykai dėl bendravimo, neliks tik tušti žodžiai ir „Misija Sibiras“ išliks mano gyvenime iki jo pabaigos.

Liepos 25 diena (rašau 26)

Vakar Ekibastūze buvome kapinėse, sutikome daug gyvūnų, daugiausia šunų, kurie ten gyvena. Gaila, bet labai smagu juos glostyti ir matyti jų šypsenas. Vos arkliai neparsivedžiau į stovyklą, nes tik uždėjau ranką jam ant snukio ir jis pradėjo eiti kartu, buvo juokinga.

Buvo gera žygiuoti ir kalbėti su draugais. Smagi akimirka buvo prie laužo, laukuose, išėjus iš kapinių. Sėdėjome, užkandžiavome ir džiaugėmės vienas kito draugija. Dabar prisiminus atsiranda šypsena. Tokiomis akimirkos tu supranti, jog mes esame ne tik komanda, mes – draugai, visi rūpesčiai ir darbai tampa daug lengviau įveikiami.

Vėliau nukeliavome į Ekibastūzo muziejų. Ten mus be galo šiltai priėmė. Po jo atėjo kažkoks palinkėjimas sau – jei mane kada išstiks nuobodus gyvenimas – dink iš ten ir ieškok laimės kitur, būk drąsus. Jei jos nerasi, tu bent jau būsi pabandęs, nes gyvenimas per trumpas ir per daug gražus.

Buvome pirtyje. Pirmo užėjimo į pirtį metu, vietiniai nusprendė parodyti mums (turistams), kaip jie čia kaitinasi ir kokie jie išstvermingi. Tai užpylė daug vandens, kad visiems pradėjo deginti viską, kas dega, ir tada patys išėjo. Su kitais pavyko draugiškai pasikalbėti, tad pirtis man labai patiko, manau, kad ir suartino vyriškąją komandos pusę.

Buvo keista mieste matyti smogą, o ir jo kvapas buvo nekoks. Grįžęs pagalvoju, kaip mes gerai gyvenam.

Liepos 26 diena (grįžus)

Kelionė traukiniu buvo kiek prastesnė nei pirmoji. Man pati kelionė buvo neblogo, tik mano kolegoms mažiau pasisekė. Vieni atėjo į prikėpuotą, amoniaku atsiduodančią miegojimo vietą. Bet nieko tokio, buvo smagi patirtis.

Ryte man buvo labai smagi nuotaika. Truputį gaila, kad pačiose paskutinėse kapinėse nepavyko rasti kapo ir pažymėti jo juostele. Užtat kitiems pavyko rasti, todėl nuotaika buvo pakili.

Po kapinių vykome į savo nakvynės vietą – ambasadoriaus rezidenciją. Turėjome pokalbį su Alginta ir Manvydu apie visą ekspediciją, iš pačios misijos pavyko išspausti, kiek įmanoma, daugiausia.

Liepos 27 diena (grįžus)

Sugrįžimas. Buvimas svetur leidžia suprasti, kokia brangi yra Lietuva. Buvo neapsakomai gera matyti jos miškus besileidžiant lėktuvu, net kvėpuoti Lietuvos oru yra šimtą kartų maloniau. Pats sutikimas mūsų oro uoste buvo labai jautrus. Susirinkusių žmonių veiduose tu matai, kiek šis projektas yra svarbus visiems Lietuvos žmonėms. Jų akyse degantis dėkingumas bei pasididžiavimas mumis yra kažkas nepaprasto. Tegu tik pabando man kas nors pasakyti, kad lietuviai yra savanaudiški ir nebendruomeniški. Pamiškime tuos laikus. Tautiečiai visada yra mintimis su tais, kurie daro kažką gero, o grįžus jiems savo veidais tai parodo. Šis projektas nėra misijoje dalyvaujančių žmonių, jis yra visų. Labai laikiu, kada galėsime tuo dalintis.